

Барлық танымал әлемдік туристік бағыттар өз бағыттарының сандық маркетингімен белсенді айналысады. OTM Digital Days 2018 конференциясы кезінде дестинацияларды басқару және маркетинг жөніндегі ұйымдардың өкілдері ұсынған ақпаратқа сәйкес, Израиль жарнамалық бюджеттің 25% - ын сандық ілгерілетуге жұмсайды.

Шетелдік туристік және travel-компаниялар айтарлықтай табыс ала отырып, өз қызметін диджитализациялауды белсенді және нәтижелі жүргізеді. Экономикасына туризм елеулі үлес қосатын Азия елдері үкіметтік деңгейде сандық трансформацияға кірісті. 2018 жылы Шри Ланка тартымды туристік бағыт ретінде елдің ауқымды сандық промосын ұйымдастырды.

Индонезия «Airbnb» халықаралық экспансиясына жауап ретінде 2000-нан астам түрлі үйлерден тұратын гестхаустарды және «Indonesia Travel Exchange» (ITX) вилласын брондау желісін іске қосты [2].

Әлемде туризм саласында ондаған технологиялық стартаптар жұмыс істейді. Мысалы, Камбоджиялық CamboTicket платформасы электронды пошта арқылы Камбоджа, Лаос, Вьетнам және Таиландтың автобустарында, паромдарында және жеке такси қызметтерінде бір мезгілде орын алуға мүмкіндік береді.

Қазақстан 2018-2022 жылдар аралығында іске асыруы жүргізілетін «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасын әзірледі. «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы сандық технологияларды енгізу арқылы экономика салаларының бәсекеге қабілеттілігін арттыруға және халықтың өмір сүру сапасын арттыруға бағытталған. "Kazakh Tourism" ұлттық компаниясы цифрландыру бойынша бірқатар жобаларды іске асырғысы келеді. Олардың бірі - "е-туризм" порталы. Ұсынылып отырған е-туризм порталы, сондай-ақ мобильді қосымша көрнекті жерлерге, соның ішінде киелі жерлерге бару үшін Қазақстанға туристерді тартуға ықпал етеді.

Осылайша, туризм индустриясын дамытып жатқан мемлекеттер үшін сандық және сандық емес арналар бойынша операцияларды жүзеге асыру өте қажет, бүгінгі күні өзінің технологиялық мүмкіндіктерін кеңейтуге инвестиция салатын елдер оны тұтынушыларға жоғары деңгейде қызмет көрсету үшін және туристік нарықта бәсекеге қабілетті болу үшін жасайды деген қорытынды жасауға болады.

Әдебиеттер

1. Морозова Н.С., Морозов М.М. Информационное сопровождение туристского бизнеса // Туризм и региональное развитие : сборник научных статей. – Смоленск : Универсум, 2016. – Выпуск 9. – 60–64 б.

2. FirstLine IT-компаниясының блогы [Электрондық ресурсы] //firstlinesoftware.ru/news/blog/345-tsifrovoyturizm-kakie-segmenty-rynka-organizovannykh-puteshestvij-otsifrovyyvayutsya-prezhde-vsego

N.S. Batyrbek, 1-year master student (Y.A. Buketov Karaganda State University)
Scientific adviser – PhD in economics, professor A.Zh. Saduov

RESEARCH ON THE DEVELOPMENT OF THE TOURISM INDUSTRY IN KAZAKHSTAN

The development of tourism can significantly improve the economic situation of the country, create conditions for the creation of mixed industries and is a successful, reliable and authoritative source of investment.

We know that tourism is one of the promising and dominant clusters for the economy of Kazakhstan. The implementation of the tourism industry is based on the Strategy "Kazakhstan-2030", the Concept of tourism development in the Republic of Kazakhstan and the Law of the Republic of Kazakhstan "On Tourism Activities", based on the development and use of tourism business. High-quality tourism industry is a source of different levels of replenishment of the state budget, which is the financial basis for investment in various social and environmental programs.

Kazakhstan is the largest Central Asian country that tends to present its touristic opportunities globally. The contribution of tourism to GDP, according to World Travel and Tourism Council annual statistical report, was around 5.7% (about 9.3 million US dollars) in 2018. The number of tourists and income are increasing yearly, for example, 2 million foreign visitors spent 2.275 million US dollars in 2018 [1]. Currently, almost 490 thousand people or 5.7% of total employment are employed in the touristic sector. Table 1 shows the increase in inbound tourists hosted by accommodation facilities in Kazakhstan during recent years [2].

Table 1

The number of tourists hosted by accommodation facilities in Kazakhstan.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Foreign tourists	586,038	679,018	692,213	722,515	891,911	830,922
Domestic tourists	2,721,714	3,125,429	3,110,012	3,495,267	4,387,495	4,695,942

We can see that the number of foreign visitors exceeded 40% growth, while domestic tourists exceeded 70% growth in 2018 compared to 2013.

According to the results of the last year, tourism development indicators are favorable. The number of foreigners who came to us in 2018 amounted to 8.79 million people, which represents an increase of 14.1% compared with 2017, and compared with the figures for 2015–2016 — 36.7% and 35%, respectively. In 2018, the amount of tourism services provided reached 104 billion tenge. (The statistics take into account the total number of visitors, including travelers for business purposes, for seeing friends and relatives, as well as for leisure).

Of all the countries, the United Arab Emirates, India and Malaysia stand out, from these countries arrivals to Kazakhstan increased by 50%, 49% and 44% over the past year. The number of tourists from Hong Kong (22%), Poland (16%) and South Korea (15%) also continues to grow. Stable growth is observed from Russia — the main foreign target market of Kazakhstan in attracting tourists.

According to The Travel & Tourism Competitiveness Report 2019, Kazakhstan had the slowest rate of competitiveness improvement, moving up one place to rank 80th globally. The country has become more competitive along most TPCI pillars but was held back by declining business environment (36th to 49th), labour market (47th to 57th) and health and hygiene conditions (6th to 12th).

Kazakhstan ranks 4th globally thanks to reduced hotel (17th) and fuel (13th) prices, greater purchasing power (23rd) and low ticket taxes and airport charges (6th) [3].

Table 2.

Main indicators of tourist activity of the Republic of Kazakhstan

№	Indicators	2016	2017	2018	Growth (%) 2018/2017
1	Number of accommodation places	2 754	2 987	3345	12%
2	Room-nights offered by accommodation	7582785	9544646	7540730	-21%
3	Number of rooms in accommodation locations	60 427	66 555	71280	7%
4	Number of visitors served in the accommodation	4 217 782	5 279 406	4262963	-19.25%
5	Visitors served by domestic tourism accommodation (residents)	3 495 267	4 387 495	3654869	-16,7%
6	Visitors served by domestic tourism accommodation (non-residents)	722 515	891 911	608094	-31.8%

*Note: the author made based on [4]

As can be seen from the above table 2, despite the chronic global economic crisis, Kazakhstan's tourism as a whole is successfully developing. If we consider the official data on the development of tourism in Kazakhstan over the past 3 years, we can see that the number of accommodation and the number of staff quickly developed from other indicators and increased by 12%.

If we consider the official data, it is known that in the 3-year figures for the number of visitors visited for the purposes of the trip, more tourists for business and professional purposes. In January 2019, these figures decreased by 9% compared to 2017 (2664 people). The largest year of tourists staying for personal purposes falls on 2017 (9125 people), and in January 2019, these figures decreased by 16% compared to 2017 (7658 people).

The Republic of Kazakhstan has a high potential for tourism development. But despite the fact that the state has a great potential for tourism development, the dynamics of domestic tourism lags behind outbound tourism, which justifies the need for scientific research in this area in order to determine the most effective ways to improve it.

References

1. World Tourism and Travel Council. 2019 Annual Research: Key highlights. Kazakhstan.
2. Tourism. Basic Indicators for 2003–2018. The Official Statistical Information. Committee on Statistics of the Ministry of National Economy, Kazakhstan.
3. The Travel & Tourism Competitiveness Report 2019, Geneva, by the World Economic Forum.
4. www.stat.gov.kz – Committee on Statistics of the Republic of Kazakhstan.

Гребенюк Д.Д., магистрант 1 курса (КарГУ им. академика Е.А. Букетова)
 Научный руководитель – м.э.н., ст. преподаватель Ташенова Л.В.

SMART-CITY КАК ИНСТРУМЕНТ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ГОРОДСКОГО ТУРИЗМА

Городской туризм – явление многогранное, является важной частью современного города. Уровень развития городского туризма демонстрирует вовлеченность и значимость в общегородской политике.

Сегодня остаются актуальными проблемы уровня развития городского туризма в Казахстане. По мнению зарубежных исследователей, решением многих задач в городском туризме является активное и повсеместное внедрение технологий, а применение концепций Smart-городов является эффективным абсолютно для всех сфер, в том, числе и для туристской. В Европейских странах рассматривают вопросы таких городов как, Green City, Resilient City, Innovative City, Creative Cities – в большей степени, как способ решения проблем загрязнения, чрезмерного потока туристов и вопрос инноваций [1, с.17].

В мире активно реализуются проекты по внедрению «Smart City», в Барселоне, Сингапуре, Копенгагене и других, данные технологии были внедрены впервые, тогда, как в Боготе, Лиме – на стадии разработок [2, с.84].

Понятие Smart City, как правило, дополняется и претерпевает изменения по мере изменений уровня жизни в данных городах. Важными показателями в процессе развития таких технологий - Индексы умных городов, то есть это комплексный анализ наиболее технологичных пространств в мире, предлагающий определенный перечень показателей, формирующий целостную картину уровня развитости технологии в определенном городе [3].

На основе данных показателей представляется возможным видеть основные проблемы и недостатки отечественных технологий и оказываемое ими влияния на различные показатели, некоторыми из них являются: уровень жизни, устойчивое развитие, мнение эксперта, диджитализация услуг Правительства, инновационная экономика и другие (таблица 1).

Таблица 1

Индекс «умных» городов на 2019 г.

Критерий	Город	Индекс
«Умные парковки»	Барселона	10
Инвестиции в инфраструктуру		4,71
«Чистая энергия»		6,0
Защита окружающей среды		3,65
Бизнес-экосистема		1,87
Диджитализация гос.услуг		4,55
Блокчейн-системы		8,90
4G LTE		2,36
Уровень жизни		2,06
Мнение эксперта		10
Общий индекс		4,83
Аналогичный набор критериев	Амстердам	7,55
	Бостон, Сингапур	7,07
	Монреаль	7,22
	Токио	6,68
	Москва	4,29

Примечание – составлено автором на основе источника [3].